

**ACTIE-AGENDA
WEERBARE OVERHEID
2022-2023**

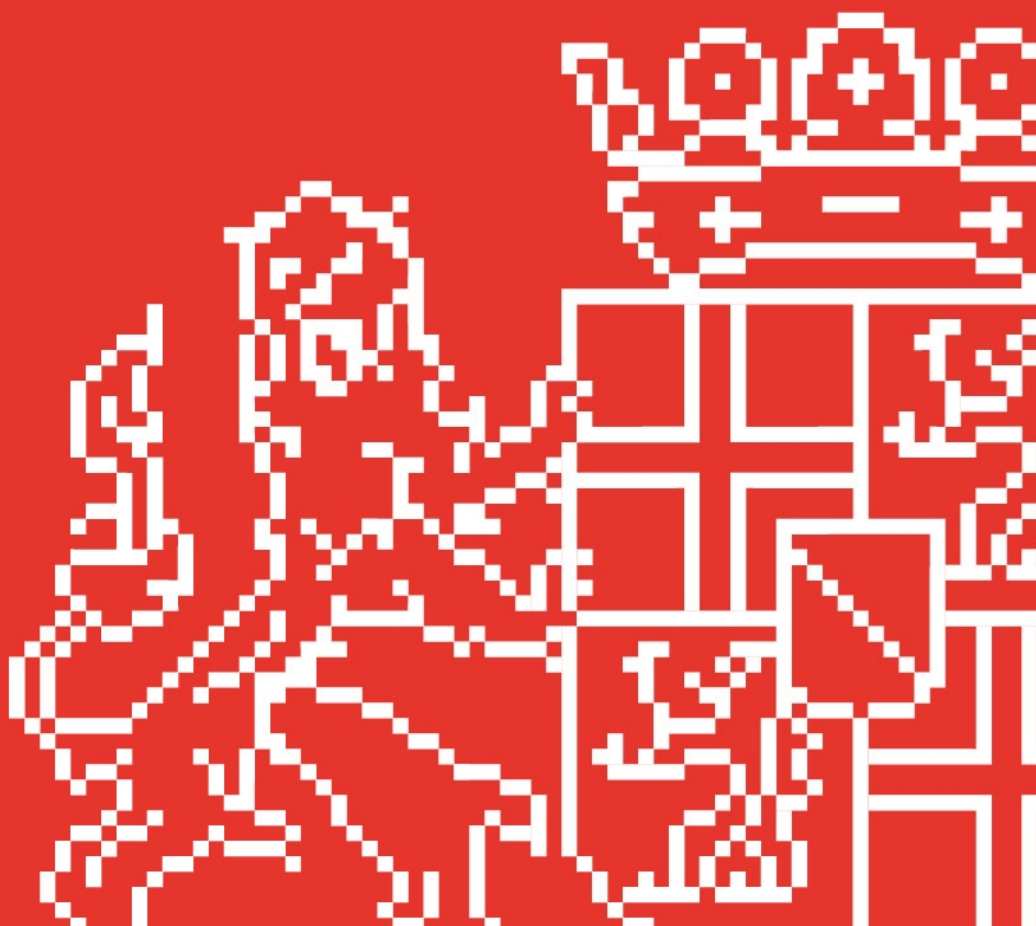
PROVINCIE **UTRECHT**

J. LOK / G.P. ANDELA / M. FRANKEN / A. ALMEKINDERS

Publicatiedatum 18 januari 2022
Status Vastgesteld

Inhoud

PROVINCIE-UTRECHT.NL

1. Aanleiding
2. Doelstelling
3. Actielijnen
4. Middelen/tijd
5. Verantwoording

1. Aanleiding

Ondermijning is een hardnekkig en veelkoppig monster. Selectieve aanpak van ondermijning heeft een bewezen waterbedeffect – de onderliggende criminaliteit wordt niet permanent opgelost, maar de problematiek verschuift naar gebieden waar de aanpak minder prioriteit heeft of minder georganiseerd is. Dit rechtvaardigt een integrale aanpak tussen alle ketenpartners via zowel strafrechtelijke als bestuursrechtelijke lijnen – politie, OM, (semi)overheden en dus ook de provincies.

De provincie Utrecht kan een belangrijke rol spelen in de aanpak van ondermijning, waarbij er onderscheiden verantwoordelijkheden zijn voor de commissaris van de Koning vanuit diens rol (o.a. diens boegbeeldfunctie), maar ook voor andere gedeputeerden binnen het college, gelieerd aan de beleidsinhoudelijke portefeuilles. Binnen verschillende beleidsterreinen bestaat een inhoudelijk raakvlak met kwetsbaarheid voor ondermijnende criminaliteit: te denken valt aan recreatie (vakantieparken), economie (o.a. bedrijventerreinen) of het agrarisch beleid. De provinciale aanpak van ondermijning is daarmee een collectieve verantwoordelijkheid.

Binnen de provincie Utrecht zijn de ambities ten aanzien van de aanpak van ondermijning sinds enkele jaren in ontwikkeling. In 2017 heeft het Regionaal Informatie en Expertise Centrum (RIEC) Midden-Nederland een presentatie aan Gedeputeerde Staten gegeven over ondermijnende criminaliteit in de provincie Utrecht. Het belang van de aanpak van ondermijnende criminaliteit en de rol van de provincie werd ook in de Provinciale Staten aangekaart. In het coalitieakkoord van 2019-2023 is ondermijning beknopt benoemd:

Vrijkomende agrarische gebouwen zijn een punt van zorg vanwege onder andere het risico op ondermijnende activiteiten, verrommeling van het landschap en milieuproblematiek. We werken samen met banken en gemeenten aan op maat gesneden oplossingen waaronder herbestemming voor andere functies dan wonen.

Tijdens een jaarlijkse Integriteitsdag geven we aandacht aan ondermijning en integriteit

Binnen de beleidsdoelen van de provincie Utrecht is de aanpak van ondermijning vormgegeven binnen programma 9, de bevordering van de kwaliteit van het openbaar bestuur, specifiek 9,3: het intensiveren van de aanpak van ondermijnende criminaliteit.¹

Vanwege de veelzijdigheid van het fenomeen ondermijning zijn er veel denkbare beleidsterreinen en rollen om op in te zetten. Daarbij wordt het begrip ondermijning ook vaak gehanteerd binnen de context van (eveneens breed gedefinieerde) 'weerbare overheid' en 'weerbaar bestuur'. Hier vallen ook thema's als integriteit en (sociale) veiligheid onder. Al deze onderwerpen zijn aan elkaar verwant en liggen in elkaars verlengde. Binnen de ambtelijke organisatie zijn deze thema's op verschillende plaatsen belegd, waar reeds intensieve samenwerking mee is. Binnen de context van dit document wordt de volgende definitie gehanteerd: *een weerbare overheid die zich succesvol wapent tegen criminaliteit en zich dienstbaar opstelt richting burgers.*

De middelen en personele capaciteit van de provincie Utrecht zijn de laatste jaren toegenomen, maar nog steeds beperkt. Toepassing van de Wet bibob is één van instrumenten waarover de provincie beschikt om ondermijning te voorkomen. Ook bestaat paradoxaal genoeg het risico dat - door een gebrek aan focus en een beperkt aantal medewerkers – financiële middelen onbenut blijven.

Om de verantwoordelijkheden en ambities van de provincie Utrecht ten aanzien van de bestrijding van ondermijning richting te geven en de middelen effectgericht en doelmatig te laten zijn is de voorliggende Actie-agenda Weerbare Overheid opgesteld. Dit document kan tevens een vertrekpunt vormen voor doelstellingen ten aanzien van ondermijning in een volgend coalitieakkoord.

2. Doelstelling

¹ Zie de ['doelenboom', versie 4.0, d.d. 8 juli 2020](#).

Ondermijnende criminaliteit in al haar vormen terug te dringen binnen de provincie Utrecht door de weerbaarheid tegen ondermijnende criminaliteit te vergroten, de weerbaarheid van de eigen provinciale organisatie te versterken en een verscherpte aandacht voor ondermijning in het provinciaal beleid in te passen. Daarnaast bevordert de commissaris als rijksorgaan de samenwerking van (overheids)partners in de regio.

De provincie kan een belangrijke rol spelen in het bijeenbrengen van partijen, het vergroten van bewustzijn over de ondermijningsproblematiek en het faciliteren en versterken van (de informatiepositie van) partnerorganisaties bij de aanpak van ondermijning. Zij heeft daarmee een aanjagende, agenderende en ondersteunende rol. De provincie doet dit onder andere door bewustwording te creëren middels kennisbijeenkomsten voor diverse netwerken (poortwachters), kennis van het bestaande bestuurrechterlijk instrumentarium te vergroten bij decentrale overheden, door netwerken tot stand te brengen of te versterken en door projecten en samenwerkingen te initiëren of aan te jagen. Een van die bestuursrechtelijke instrumenten is toepassing van de Wet Bibob. De provincie Utrecht ondersteunt zowel bij de repressieve als bij preventieve aanpak van ondermijning.

Ook binnen de eigen ambtelijke organisatie en beleidsterreinen streeft de provincie naar weerbaarheid tegen illegale en oneigenlijke invloeden. Dit vertaalt zich in een gezond-kritische houding ten aanzien van de eigen dienstverlening, producten en processen, bewustwording onder ambtelijke collega's en politieke ambtsdragers en een integrale blik ten aanzien van de aanpak van maatschappelijke opgaven.

De provincie werkt nauw samen met en is ondersteunend aan organisaties als het Regionaal Informatie- en Expertise Centrum (RIEC) en het Centrum voor Criminaliteitspreventie en Veiligheid (CCV).

3. Actielijnen

De provincie tracht de bovengenoemde doelstelling te bereiken via inzet op drie actielijnen:

1. Weerbaarheid in de provincie Utrecht vergroten
2. De integrale aanpak van ondermijning in het provinciale beleid bevorderen;
3. Interne weerbaarheid versterken (Wet Bibob, ambtelijke organisatie, verbonden partijen en bestuur)

3.1 Weerbaarheid in de provincie Utrecht vergroten

Het versterken van de informatiepositie van ketenpartners (zoals gemeenten, waterschappen) door het faciliteren van en deelnemen aan projecten, het bevorderen van informatiedeling en bestuurlijke samenwerking tussen decentrale overheden en het organiseren van kennis- en netwerkbijeenkomsten om bewustwording met het fenomeen ondermijning en de daarmee samenhangende kennisdeling te stimuleren.

Enkele eerdere voorbeelden van provinciale initiatieven binnen dit kader:

- Organiseren/faciliteren van bijeenkomsten (griffiers/burgemeesters, poortwachters als notarissen of financiële dienstverleners, ambtenaren OOV van decentrale overheden);
- Bibob-bijeenkomsten en workshops gericht op het vergroten van juridische kennis en expertise bij gemeenten; (Interprovinciaal overleg Bibob, ontlede van een Bibob dossier, bestuurlijke advisering in Bibob-trajecten, proportionaliteit en belangenafweging);
- Het bevorderen van bestuurlijke samenwerking in samenwerking met het RIEC Midden Nederland;
- Stimuleringsprojecten rondom Meld Misdaad Anoniem.

Doelstelling

In 2022 worden er kennisbijeenkomsten georganiseerd en zijn decentrale overheden en andere ketenpartners weerbaarder geworden, bijvoorbeeld door verbeterde samenwerkingsverbanden of een verbeterde informatiepositie.

- ❖ *Er wordt een netwerk- en kennisbijeenkomst voor financiële dienstverleners georganiseerd;*
- ❖ *Het trainingsaanbod voor gemeenten in Midden-Nederland rondom de Wet Bibob wordt voortgezet;*
- ❖ *Het ondersteuningsprogramma voor ondermijning in kleinere gemeenten wordt uitgewerkt;*
- ❖ *Er wordt een bijeenkomst georganiseerd voor Utrechtse gemeenten rondom datagedreven werken/Zicht op Ondermijning;*
- ❖ *De BAG-registratie op vakantieparken in de provincie Utrecht wordt verder gebracht;*
- ❖ *Inzet op preventie door lesprogramma's voor het basis- en voortgezet onderwijs financieel te stimuleren.*

3.2 De integrale aanpak van ondermijning in het provinciale beleid bevorderen

Door binnen de ambtelijke organisatie van de provincie Utrecht de aandacht voor ondermijnende criminaliteit actief uit te dragen wordt ondermijning steeds breder ingebed in verschillende beleidsprogramma's. Doordat vraagstukken steeds vaker integraal vanuit meerdere disciplines worden benaderd kunnen maatschappelijke opgaven als ondermijning (dat vele verschijningsvormen kent en zich beleidsterrein/domein-overstijgend manifesteert) effectiever worden aangepakt.

Momenteel is er in verschillende beleidsterreinen aandacht voor ondermijning, te weten:

- Agrarisch : specifiek rondom vrijkomende agrarische bedrijfsruimte (VAB);
- Recreatie: veiligheid als onderdeel van een vitale verblijfsrecreatiesector.

Er zijn echter meer provinciale beleidsterreinen denkbaar waar de aandacht voor ondermijning ingepast kan worden. Gedacht kan worden aan:

- Economie: bijvoorbeeld aandacht voor ondermijning op bedrijventerreinen;
- Leefomgeving: bijvoorbeeld aandacht voor de gezondheidseffecten van drugsafval.

Vanuit KCK zal contact worden gezocht met deze beleidsterreinen. Per beleidsterrein kan een inschatting gemaakt worden in hoeverre het relevant is ondermijning mee te wegen in de (Domein)planvorming. Aan de voorkant zal hiervoor een risico-afweging gemaakt worden. Dit zal in de implementatiefase vorm krijgen middels afstemming met Concercontrol (CCO).

Doelstelling

In de periode 2022-2024 is de aandacht voor ondermijningspreventie binnen de ambtelijke planvorming van de provincie Utrecht verbreed door het ondermijningsvraagstuk bij nieuwe integrale beleidsprogramma's mee te wegen in de planvorming. De ondermijningsopgave wordt meegewogen in het organisatiebrede risicomanagement.

3.3 Interne weerbaarheid

Door het vergroten van bewustwording over het fenomeen ondermijning in de provinciale organisatie (de ambtelijke organisatie, Gedeputeerde en Provinciale Staten en bij verbonden partijen), het versterken van de kennis over en toepassing van het bestaande instrumentarium (Wet Bibob) en het terugdringen van kwetsbaarheden in de provinciale organisatie.

Enkele eerdere voorbeelden van provinciale initiatieven binnen dit kader:

- Informatiebijeenkomsten over Ondermijning/Wet Bibob bij MT's en in teams;
- Trainingen voor boa's en andere inhoudelijke specialisten van de provincie en verbonden partijen als RUD/ODRU/Recreatieschappen;
- Het inrichten van webpagina's op intranet, het instellen van het Steunpunt Ondermijning en de inhoudelijke samenwerking zoeken met bureau integriteit;
- Organisatiebrede activiteiten om bewustwording te vergroten (zoals de Ondermijningsquiz);
- Het vormen van een 'kernteam interne weerbaarheid' waarmee aan diverse producten wordt gewerkt, waaronder een vernieuwde workshop rondom de ambtseed;

Doelstelling

Vanaf 2022 is de provinciale organisatie (ambtelijk, GS en PS) weerbaarder door doorlopende aandacht, kennisdeling en bewustwording over ondermijning.

- ❖ *Er wordt een activiteitenkalender uitgewerkt en uitgevoerd met twee organisatiebrede aandachtsmomenten rondom ondermijning, te weten de Week van het Vertrouwen (maart) en de Week van de Veiligheid (oktober) en presentaties voor teams;*
- ❖ *Op het gebied van kennisdeling zal de provincie zich in 2022 richten op toepassing van de wet Bibob bij aanbestedingen en zal de aanstaande wijziging van de Wet bibob worden doorgevoerd in het beleid. De implementatie van het Bibob-beleid binnen de verschillende beleidsterreinen (vergunningen, subsidies, aanbestedingen en vastgoed) wordt verder uitgebreid.*
- ❖ *In afstemming met het kernteam interne weerbaarheid wordt een toolbox ontwikkeld voor Provinciale Staten en wordt een handreiking opgesteld voor teamleiders voor het voeren van het Goede Gesprek;*
- ❖ *Verkend wordt of voor de Provinciale Utrechtse Bondgenoten (PUB) een themasessie over ondermijning kan worden georganiseerd;*
- ❖ *Er wordt een E-learningmodule over ondermijning ontwikkeld;*
- ❖ *Er worden bewustwordingssessies georganiseerd voor aan de provincie Utrecht verbonden partijen als recreatieschappen en investeringsmaatschappijen.*

4. Middelen

Doelstelling	Actielijn	Subdoelstelling	Activiteiten	Tijdspad/planning	Middelen € ²	
Ondermijnende criminaliteit binnen de provincie Utrecht in al haar vormen terugdringen	Weerbaarheid in de provincie Utrecht vergroten	<i>In 2022 zijn er jaarlijks kennisbijeenkomsten georganiseerd en zijn decentrale overheden en andere ketenpartners weerbaarder geworden, bijvoorbeeld door een verbeterde samenwerkingsverbanden of informatiepositie.</i>	Netwerkbijeenkomst financiële dienstverleners	Q3 2022	€ 5.000	€ 125.000
			Ondersteuningsprogramma kleinere gemeenten	Q1 2022- Q4 2022	{ - € 90.000 } ³	
			BIBOB-cursussen aanbieden voor gemeentelijk netwerk met RIEC	Q3 2021 – Q2 2022	€ 5.000	
			Informatiebijeenkomst datagedreven werken	Q2 2022	€ 5.000	
			Bevorderen BAG-registratie op recreatieparken	Q3 2021 – Q4 2022	€ 30.000	
			Preventie via lesprogramma's op scholen	Q1 2021 – Q4 2022	€ 30.000	
			Jaarlijkse bijdrage RIEC M-N	-	€ 50.000	
	Integrale aanpak op beleidsterreinen vergroten	<i>In 2022 is de aandacht voor ondermijning verbreed doordat ondermijning bij alle nieuwe integrale beleidsprogramma's is meegenomen in de planvorming en uitvoering.</i>	Verbinding leggen met Bedrijventerreinen	Q4 2022	-	
			Verbinding leggen met Leefomgeving	Q4 2022	-	
	Interne weerbaarheid versterken	<i>In 2022 is de aandacht voor ondermijning verbreed doordat ondermijning bij alle nieuwe integrale beleidsprogramma's is meegenomen in de planvorming en uitvoering.</i>	Organisatiebrede activiteiten	Q1 en Q3 2022	€ 5.000	€ 23.000
			Producten i.a.m. kernteam interne weerbaarheid	Q1-Q4 2022	€ 2.000	
			E-learningmodules	Q1-Q4 2022	€ 10.000	
			PUB-sessie	Q4 2022	€ 5.000	
			Bewustwording verbonden partijen	Q2 – Q4 2022	-	

² Voor deze projecten wordt geput uit het budget Ondermijning. Daarnaast is er een budget voor Bibob, specifiek bestemd voor Bibob-onderzoeken.

³ Deze middelen zijn in 2021 reeds gereserveerd.

5. Verantwoording

- ✓ Jaarlijks zal via een statenbrief Provinciale Staten geïnformeerd worden over de voortgang van specifieke projecten en zal er verslag gedaan worden van de jaarlijkse vorderingen.
- ✓ Daarnaast zal in het jaarverslag van de commissaris van de Koning aandacht worden besteed aan de belangrijkste elementen in het ondermijningsbeleid.
- ✓ Verkend wordt of de activiteiten ter bevordering van de interne weerbaarheid opgenomen kunnen worden in de jaarlijkse verslaglegging van het bureau integriteit van de provincie.
- ✓ In de tweede helft van 2022 zal een evaluatie plaatsvinden om te beoordelen of aanvullende interne capaciteit voor o.a. het uitvoeren van Bibob-onderzoeken naar aanleiding van de gewijzigde beleidsregel Bibob wenselijk is.